

شیوه تنبور نوازی باستان

مولف: علی اکبر مرادی مشکین

The **Bāstān** Method of Tanbur Playing

Author: Ali Akbar Moradi Meshkin

سرشناسه: مرادی مشکین، علی اکبر، ۱۳۶۹-
عنوان و نام پدیدآورنده: شیوه ی تنبور نوازی باستان / مولف علی اکبر مرادی مشکین؛ نت نویسی علی اکبر مرادی مشکین؛ مترجم، ویراستار و طراح حسین زارعان؛
عکاس حسین پاک نهاد.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات موسیقی عارف، ۱۴۰۴.
مشخصات ظاهری: [۱۶۲]ص.: مصور، جدول، پارتیسیون؛ ۲۲ × ۲۹ س م.
شابم: 8-979-0-69854-056

یادداشت: زبان: انگلیسی - فارسی.

موضوع: تنبور - آموزش

Tanbur -- Instruction and study

موسیقی برای تنبور -- قطعه های آموزشی -- پارتیسیون

Tanbur music -- Teaching pieces -- Scores and parts

شناسه افزوده: زارعان، حسین، ۱۳۵۹- مترجم، ویراستار

شناسه افزوده: پاک نهاد، حسین، ۱۳۶۹- عکاس

رده بندی کنگره: ۱۰۱۵ ML

رده بندی دیویی: ۷۸۹/۷۹

شماره کتابشناسی ملی: ۱۰۴۴۲۹۲۸

انتشارات موسیقی عارف

 www.aref.ir

 arefmusic.sn

تهران، خیابان جمهوری، نرسیده به میدان بهارستان، کوچه محمودی، پلاک ۳، طبقه اول

تلفن همراه: ۰۹۰۳۱۳۴۹۵۵۵

تلفن: ۳۳۹۷۶۴۳۰-۳۱

شیوه ی تنبور نوازی باستان

علی اکبر مرادی مشکین

مترجم، ویراستار و طراح: حسین زارعان

عکاس: حسین پاک نهاد

ضبط موسیقی: مسعود دولت یاری

صفحه آرا: مینا پاک نهاد

نت نگاری: علی اکبر مرادی مشکین

نوبت چاپ: یکم ۱۴۰۵

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

مرکز موسیقی بتهوون شیراز

دانلود فایل صوتی کتاب

با اسکن QR کد و یا ورود به وب سایت www.nocopy.ir پس از خراشیدن پوشش

امنیتی برچسب NOCOPY (پشت جلد)، کد رمز را وارد نموده و فایل مربوطه را دانلود نمایید.

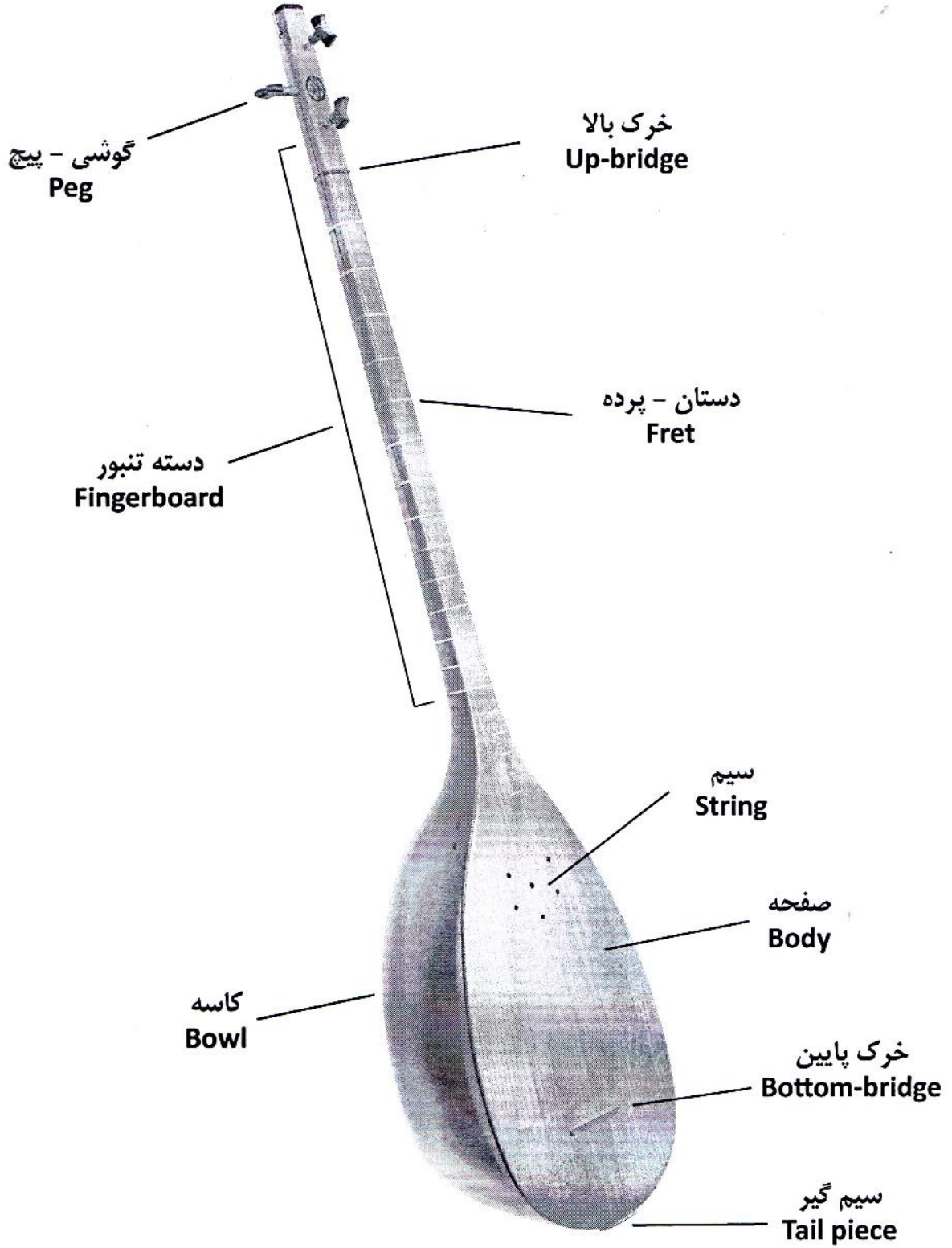
فهرست

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
۱۱۴	آتود برای مضراب پنجه عکس	۵۸	آهنگی در مقام غریبی	۲۳	مضراب راست
۱۱۵	مضراب پنجه متوالی	۵۹	آشنایی با ریتم شش ضربی - اتود شماره ۱	۲۴	مضراب چپ
۱۱۷	آتود برای مضراب پنجه متوالی	۶۰	آشنایی با ریتم شش ضربی - اتود شماره ۲	۲۵	اجرای نت چنگ و سیاه - اتود شماره ۱
۱۱۷	مضراب پروانه	۶۲	مضراب ریز پیوسته بزرگ	۲۵	اجرای نت چنگ و سیاه - اتود شماره ۲
۱۲۰	مقام بایه بایه	۶۳	آتود برای مضراب ریز پیوسته بزرگ	۲۵	اجرای نت دولاچنگ و چنگ
۱۲۲	مضراب پروانه بزرگ	۶۴	آشنایی با میزان پنج ضربی اتود شماره ۱	۲۶	مضراب پنجه
۱۲۳	آتود برای مضراب پروانه بزرگ	۶۵	آشنایی با میزان پنج ضربی - اتود شماره ۲	۲۷	مضراب پنجه اتود شماره ۱
۱۲۴	تصنیف تجلی طور	۶۶	آهنگی در میزان پنج ضربی	۲۸	مضراب پنجه اتود شماره ۲
۱۲۵	تمرین برای ریز پیوسته بزرگ	۶۸	قسمتی از قطعه مجنون	۲۸	مضراب پنجه اتود شماره ۳
۱۲۵	مقام یاران و باطن	۶۹	آشنایی با میزان هفت ضربی - اتود شماره ۱	۲۸	مضراب پنجه اتود شماره ۴
۱۲۶	آشنایی با ریتم ۱۲ ضربی	۷۰	آشنایی با میزان هفت ضربی - اتود شماره ۲	۲۹	سر کلید یا نشانه های تغییر دهنده در ابتدای خط
۱۲۸	تصنیف ترکس مست	۷۱	آشنایی با میزان هفت ضربی - اتود شماره ۳	۲۹	نت سفید و سکوت سفید
۱۳۰	مقام سوار سوار - بخش اول	۷۲	تصنیف گندم - بخش اول	۳۰	سکوت سیاه
۱۳۱	مقام سوار سوار - بخش دوم	۷۴	تصنیف گندم - بخش دوم	۳۰	سکوت چنگ
۱۳۵	مقام حقن حقن	۷۶	تصنیف باید که جمله جان شوی	۳۰	سکوت دولاچنگ
۱۳۶	آهنگی در مقام هی گیان اتود شماره ۱	۷۸	آتود برای نت های دوپل	۳۱	مضراب پنجه کوچک
۱۳۷	مقام علی علی هو هو	۸۰	مقام خان امیری - بخش اول	۳۳	پنجه کوچک در حالت چنگ و دولاچنگ
۱۳۸	مقام فانی فانی	۸۲	مقام خان امیری - بخش دوم	۳۴	نقطه
۱۳۹	مقام هی دیار دیار	۸۴	مقام جلو شاهای سحری - بخش اول	۳۵	مضراب باستان
۱۴۰	مقام بنیامین بیره	۸۶	مقام جلو شاهای سحری - بخش دوم	۳۶	آهنگی در پرده های مقام سحری
۱۴۰	مقام سلطان دینه	۸۸	مقام جلو شاهای سحری - بخش سوم	۳۸	یادبران مسم
۱۴۱	مقام جم نیان دوسان نه و یانه	۹۰	مقام جلو شاهای سحری - بخش چهارم	۴۰	گزش وارونه
۱۴۱	مقام سائیل ای سائیل	۹۲	آشنایی با ریتم ده ضربی - اتود شماره ۱	۴۱	گیلساندو
۱۴۲	مقام جنگه را - بخش اول	۹۳	آشنایی با ریتم ده ضربی - اتود شماره ۲	۴۲	کندن
۱۴۴	مقام جنگه را - بخش دوم	۹۵	قطعه دست افشان	۴۳	مضراب ریز پیوسته
۱۴۵	مقام یار داوو	۹۷	آهنگی بر اساس مقام گل و خاک	۴۴	مضراب ریز گسسته
۱۴۶	مقام عالی گرز ویش	۹۹	ساقی نامه	۴۵	تریل
۱۴۷	مقام هانا فریاد رس داوو	۱۰۱	آشنایی با میزان دوازده ضربی - اتود شماره ۱	۴۶	مقام جلوشاهی - بخش اول
۱۴۷	مقام شامه بو	۱۰۲	آشنایی با میزان دوازده ضربی - اتود شماره ۲	۴۷	مقام جلوشاهی - بخش دوم
۱۴۸	مقام هه ر وا بو ه و هه ر وا دد بی	۱۰۳	مضراب گل ریز گسسته	۴۸	مقام جلوشاهی - بخش سوم
۱۴۸	مقام ها ها ۱	۱۰۵	مضراب گل ریز گسسته - اتود شماره ۱	۴۹	تمرین برای انگشتان دست چپ - اتود شماره ۱
۱۵۰	مقام ها ها ۲	۱۰۶	یارب یارب	۵۰	تمرین برای انگشتان دست چپ - اتود شماره ۲
۱۵۱	مقام بابا نانوسی ۱	۱۰۷	مضراب گل ریز گسسته - اتود شماره ۲	۵۱	مضراب دو چپ
۱۵۲	مقام بابا نانوسی ۲	۱۰۸	مضراب گل ریز پیوسته و مضراب چپ با شست	۵۲	آتود برای مضراب دو چپ
۱۵۴	آهنگی در مقام هی گیان اتود شماره ۲	۱۰۹	قسمتی از قطعه دشت	۵۳	مضراب دو چپ عکس
۱۵۵	مقام خواجهای غلامان	۱۱۰	ناله تنبور	۵۴	مضراب دو چپ متوالی
۱۵۶	مقام هی ایمانم یار	۱۱۱	مضراب پنجه با شست	۵۵	مضراب دو چپ متوالی از راست
۱۵۷	مقام چل تن چلانان ۱	۱۱۲	قسمتی از قطعه اشک پرده در	۵۷	اشاره - اتود شماره ۱
۱۵۸	مقام چل تن چلانان ۲	۱۱۳	مضراب پنجه عکس	۵۷	اشاره - اتود شماره ۲

The structure of the tanbour

ساختمان تنبور

نام نت ها

در موسیقی، تمامی صداها از بم ترین تا زیرترین فرکانس ها، تنها هفت نام دارند. این هفت نت به صورت یک چرخه ی تکرارشونده مرتب می شوند، با این تفاوت که در هر بار تکرار، فرکانس هر نت دو برابر می شود. فاصله ی بین یک نت و تکرار هم نام آن در چرخه ی بعدی، یک «اکتاو» نامیده می شود.

۱. نام گذاری هجایی: سی - لا - سل - فا - می - ر - دو

Do - Re - Mi - Fa - Sol - La - Si

۲. نام گذاری الفبایی: سی - لا - سل - فا - می - ر - دو

C - D - E - F - G - A - B

Note Names

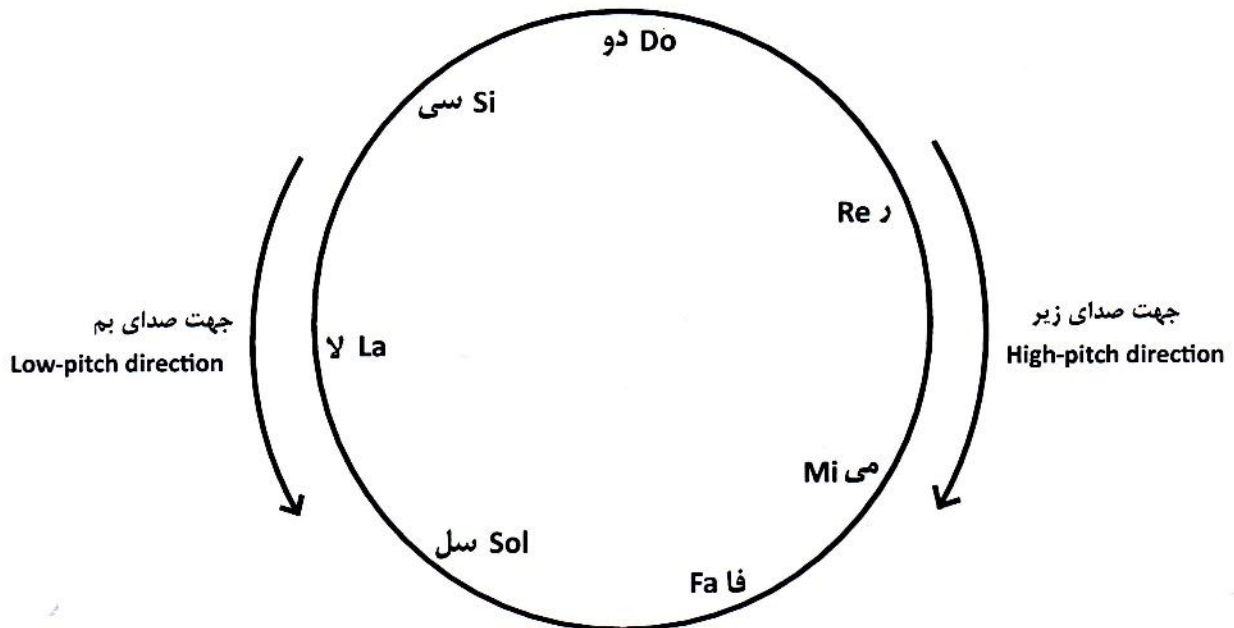
In music, every sound—from the lowest to the highest frequency—is assigned seven different names. The seven names are repeated in a cycle, and each repetition doubles the frequency of the names. The gap between a note and its same-named repeat in the next cycle is an octave.

1. Syllabic Naming (Solfege):

Do – Re – Mi – Fa – Sol – La – Si

2. Alphabetic Naming:

C – D – E – F – G – A – B

حامل

حامل، مجموعه ای از پنج خط موازی است که برای شناسایی و نگارش نت های موسیقی به کار می رود. نت ها می توانند روی هر یک از این خطوط، بین آن ها، یا در بالا و پایین حامل قرار بگیرند و موقعیت آن ها تعیین کننده ی نام و صدای نت است. به عنوان مثال، اگر نت سل روی خط دوم حامل قرار گیرد، سایر نت ها بر اساس آن نام گذاری می شوند. در این حالت، نت سل به عنوان مبنا در نظر گرفته شده و برای مشخص کردن آن، علامتی به نام کلید سل روی خط دوم نوشته می شود. از آنجا که حامل پنج خط دارد، تنها یازده نت را می توان مستقیماً روی آن جای داد. اما با توجه به دامنه ی صوتی سازهای مختلف، گاهی نیاز به نت های بیشتر وجود دارد. در این صورت، خطوط تکمیلی (خطوط کوتاه افقی اضافی) بالا یا پایین حامل اضافه می شوند تا امکان نگارش گسترده تری فراهم شود.

The Staff

The staff is made up of five horizontal lines that are used to mark and indicate musical notes. The notes may be written on the lines, between the lines, or above/below the staff. The location of the notes will determine their name and pitch. For example, when the note G (Sol) is placed on the second line of the staff, all the other notes are named relative to this reference. To demonstrate this, the symbol for the G clef (Treble clef) is placed on the second line so that G will be the anchor note.

Eleven notes may be written directly on a five-line staff. With the broader pitch range of most instruments, additional ledger lines (short horizontal lines) are added above or below the staff to extend the staff to become wider in scope of notation.

کلید سل

G clef   سل   لا   سی   دو   ر   می   فا   سل   لا   سی   دو   ر   می   فا   سل

فاصله موسیقایی

در موسیقی، هرچه نت ها روی حامل بالاتر بروند، صدای آن ها زیرتر و هرچه پایین تر بیایند، بم تر می شوند. به فاصله میان دو نت از لحاظ زیر و بمی، «فاصله موسیقایی» گفته می شود. هرچه دو نت از یکدیگر دورتر باشند، فاصله صوتی آن ها نیز بیشتر خواهد بود.

Interval

In music, as the notes travel higher on the staff, their pitch is higher (sharper), and as they travel lower, their pitch is lower (flatter). The difference in pitch between two notes is called a musical interval. The farther apart two notes are, the larger their pitch interval.

Unison   Second   Third   Fourth   Fifth   Sixth   Seventh   Octave

فاصله یکم   فاصله دوم   فاصله سوم   فاصله چهارم   فاصله پنجم   فاصله ششم   فاصله هفتم   فاصله هشتم

شکل نت ها

یک آهنگ را در ذهن خود تجسم کنید، هر ملودی یا قطعه موسیقی دارای دو عنصر اساسی است.

۱. نت های مختلف از نظر زیر و بمی

۲. مدت زمان اجرای هر نت (کشش زمانی)

مدت زمانی که یک صدا ادامه دارد، کشش نت نامیده می شود. کشش زمانی نت ها را می توان به شکل های مختلف نمایش داد. هرچه از نت گرد به سمت نت سه لا چنگ حرکت کنیم، ارزش زمانی نت ها کاهش می یابد.

نکته: آنچه اهمیت دارد، نسبت زمانی بین شکل نت ها است. برای مثال:

ارزش زمانی نت سیاه، دو برابر نت چنگ است.

ارزش زمانی چنگ، دو برابر نت دولا چنگ است.

Note Shapes

Think of a song in your mind, All melodies or musical compositions have two fundamental ingredients:

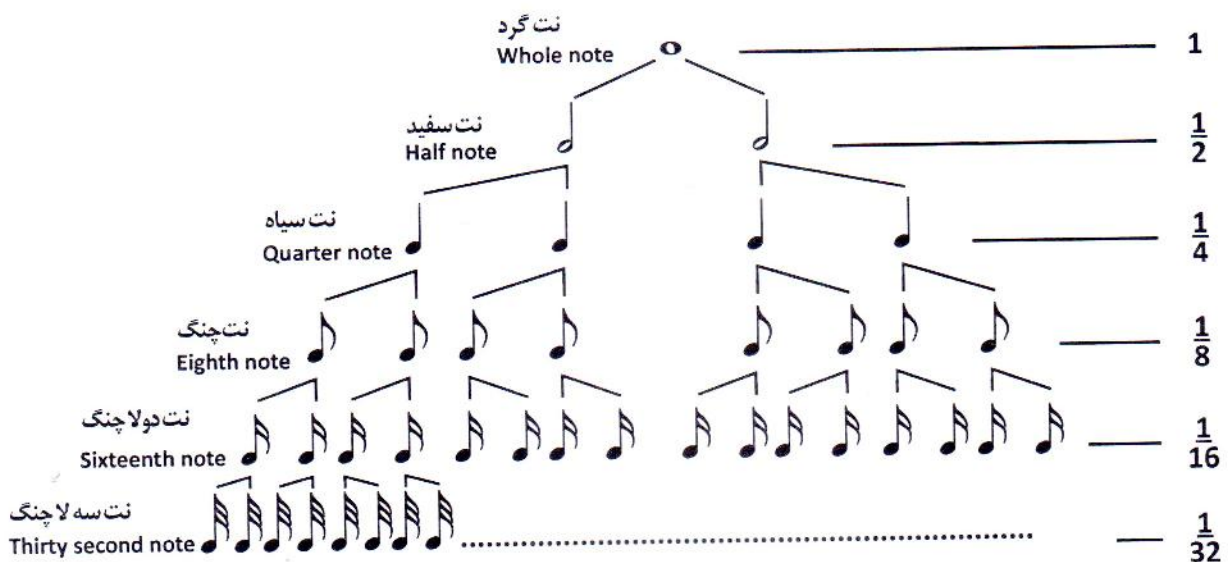
1. Pitch variation (high and low notes).
2. Each note's duration (how long a note is held).

The length of time that a sound is heard is referred to as the duration of the note. Durations are represented visually by different note shapes. As you move from a whole note to a thirty-second note, the time value of the notes gets progressively smaller.

Important Point: What matters is the relative length of note shapes. For example:

A quarter note takes up double the amount of time compared to an eighth note.

An eighth note takes up double the amount of time compared to a sixteenth note.

در طول دوران زندگی ام همواره این احساس وظیفه را داشته ام که باید تمام تلاشم را در راستای خدمت به موسیقی و به خصوص ساز تنبور به کار برم تا بتوانم قطره ای به این دریای بی پایان بیفزایم. اکنون نگارش این کتاب پس از حدود 30 سال زندگی با ساز تنبور، گامی است در این راه که امیدوارم توانسته باشم به درستی به این وظیفه عمل کنم. کتاب پیش رو برای آشنایی با شیوه ای از تنبور نوازی است که به طور کلی وجه تمایز آن نسبت به سایر سبک های تنبور نوازی، مضراب هایی است که در این شیوه مورد استفاده قرار می گیرد. در واقع در این شیوه علاوه بر مضراب های رایج تنبور نوازی از مضراب های دیگری نیز استفاده می شود که در گذشته وجود داشته اما نوازندگان اندکی به طور مختصر و ساده از آن ها استفاده می کرده اند.

علی اکبر مرادی مشکین

پائیز ۱۴۰۴

All my life, I've felt a deep sense of responsibility to give my very best in serving music—especially the tanbur—so that I might add even a drop to its endless ocean. Now, after nearly 30 years of living with this instrument, writing this book is one more step on that path. I truly hope I've done justice to that calling. The book you're holding is an introduction to a style of tanbur playing that stands apart from others mainly because of the strokes (mezrabs) it uses. In this style, besides the common mizrabs known in tanbur playing, there are other strokes ones that existed in the past but were only used briefly and simply by a few players.

Ali Akbar Moradi Meshkin

Autumn 2025

انتشارات موسیقی عارف

